

Ријеч Пиве

Плужине, година VIII, број 69/70, март/април 2023. | Бесплатан примјерак

Фото: Парк природе „Пива“

ПАРК ПРИРОДЕ „ПИВА“ ЗАВРШАВА ИЗУЗЕТНЕ ПРОЈЕКТЕ

Кула војводе Лазара од јуна биће отворена за посјетиоце

СТРАНЕ 12 - 13

„ПИВА“ СИНОНИМ
ЗА СВЈЕТСКО ЧУДО

СТРАНЕ 8 - 9

НЕ ШТЕДЕЋИ СЕБЕ,
ДИЈЕЛИЛА ЈЕ СРЕЋУ

СТРАНЕ 14-15

МИСЛИ БИСТРО!

СТРАНЕ 10 - 11

РЕЗУЛТАТИ ПРЕДСЈЕДНИЧКИХ ИЗБОРА

СТРАНЕ 4 - 5

ШАЛТЕР

СТРАНЕ 18-19

ПАО САМ У КОМУ ЗБОГ ТИФУСА И РАКИЈЕ

СТРАНЕ 29 - 31

ИМПРЕСУМ

Министарство културе Црне горе у Евиденцији медија под редним бројем 778. од 7. 10. 2016. године уписало је штампани медиј „Ријеч Пиве“ чији је оснивач издавачко предузеће “Наша Пива” д.о.о.

Главни и одговорни уредник:
Радмило Тадић

Уређивачки одбор:
др Раденко Пејовић, др Златко Булић, Наташа Лучић,
Миленко Мишко Мићановић, Мироје Вуковић, Жељко Шапурић

e-mail: rijec.pive@gmail.com

УМЈЕСТО УВОДНИКА

Сусрет са Пивом је сусрет са бајком

Велики петак ове године провео сам у Пиви са супругом Славојком. Прво сусрет са сјенима мојих родитеља и бака и ђедова, на гробљу у Сељанима.

У Рудиницама обилазим моју браћу Гутковиће Бора и Славка. Радост сусрета... прича.

На конаку смо у ИЗЛАСКУ код Новице Гогића који нас увек дочекује као своје.

Грми, сијева, пролама се небо, вјетар шиба, ђед Мато и ја враћамо се из риболова, покисли, али задовољни, у кући на Миочи чека нас моја увијек брижна Бака Ружа

... Оооо Мишкооо, ооо Матијеее,,, пробија се до нас глас баке Руже. Чека нас, кисне, брине и стрепи. Ђе сте до сад? Видите ли ово чудо...

Вјетар и киша појачавају, грми. Скочим и схватам да сам у кревету. У соби титра ватра. Новица је добро загријао собу...

Помијешали се сан и јава.

У Пиви у Сељанима рођен сам 1946. године. Одрастао сам у Земуну.

Први пут послје рођења у Пиви са братом Милорадом оцем Вељком и мајком Маром био сам када сам имао осам година. Путовали смо возом, тзв. ЂИРОМ, пругом уског колесијека, преко Ужица, Вишеграда, Мостара, Поповог поља до Никшића. До Сељана смо стизали тако што смо молили возаче камиона који су возили дрвену грађу из Брезана, до којих је преко Јаворка водио макадамски пут, да нас приме и превезу. Од Брезана пјешке до Сељана.

Одмах сам у Сељанима огрнут љубављу и пажњом мојих баке Милосаве и ђеда Стевана, тетке Јеле и свих које сам сретао по селу.

Сусрет са Пивом био је сусрет са бајком. Село пуно живота. Овце, краве, коњи. Сваки до засађен кромпиром, њиве под житарицама. Стока се чувала да не направи, како су говорили зијан (штету). Био сам и чобан, дружио се са осталом дјецом из села, играо се клиса, скока из мјеста, бацање камена са рамена. У Пиви сам остајао до поласка у школу. Ти летњи распусти још живе у мени

Пише: Милош БЛЕЧИЋ

као најљепши доживљаји.

Једном приликом, док сам био још мали, ђед Стеван Блечић, грлио ме је својом чворноватом руком као најфинијом свилом, дозволио ми је да водим волове који су вукли сијено.

У руци љокач, ја испред волова, сав поносан.

Блејање оваца, звон чактара, на овну предводнику, сви ти шумови сеоског живота одзвањају у мени као најљепша музика.

Преко пута Сељана, преко ријеке Комарнице налази се Миоча, само једна кућа на осами, засеок села Борковићи до којих се стизало пјешке стално идући узбрдо за два сата доброг хода. Ту, под сламеним кровом, камена кућа Радовића, од којих је моја мајка. Кућа са двије собе, а између заједничка просторија са веригама гдје се спремала храна и на поду камена плоча за печење хљеба испод сача. У једној соби ђед Матије и бака Ружа родитељи моје мајке, а у другој ђед Павле брат Матијев са породицом. Брату и мени поклањана је сва љубав и пажња и од ђеда Павла и његове дјеце са којима смо се брат и ја играли и од свих осталих укућана. Посебна је била љубав баке Руже и ђеда Матија...

У собама кревети поређани уза зид један до другог, шпорет и скромна витрина за одлагње посуђа. Слика не блиједи.

Касније као младић долазим код баке и ђеда на Миочу, пред потоп Пиве. Они сами. Сусрет, загрљај сузе не стају.

Ноћ, из прореза на вратима шпорета титра ватра, бака Ружа спава сном праведника уморна од дневних обавеза, а

ја слушам приче чудесног приповједача мога ђеда Матија. Осванусмо будни. Жалим што нисам имао магнетофон да снимам ђедово приповједање.

Сјећање, сјета ... Одлазим, испраћају ме и сви плачемо. Муро (тако ме звао ђед) „Оћемо ли икад више виђети?..“

Пива које нема.

Ружа и Матије одавно су издигли на Борковиће крај цркве, да вјекују и да нас тамо чекају да их обиђемо.

Са ујаком Костом Радовићем ишли смо на Комарницу да пливамо, да ловимо рибу, да се сунчамо на пјесковитим плажама, да ослушкујемо шум ријеке.

Све је то Пива - Пива које нема.

Мамине сестре Стана и Јела удате су за Тадиће из Смријечна, Панта и Божа, а Петра за Светозара Додеровића из Равног. Све смо их обилазили, наравно пјешке и тако градили љубав за читав живот.

Радост сусрета са теткма, течама, са њиховом дјецом, са ујном и ујаком и њиховом дјецом, љубав и поштовање које и данас траје.

У Рудиницама, селу које граничи са Сељаним удате су двије татине сестре Стана у Гломазиће, Јела у Гутковиће, а тетка Миленка на Боричје у Мићановиће, Дуња на Брљево у Васовиће, Велика у Шћепановиће, са Пошћења. И опет радост сусрета са теткма, течама, са њиховом дјецом, љубав и поштовање које и данас траје.

Заједно са мном и мојим братом, сестара и браће од тетака и ујака било нас четрдест и једно. Богатство у сваком погледу.

Нисам пропуштао љета, да касније као младић долазим у Пиву. У Пиву сам долазио на духовни опоравак. Сусрет са људима из Пиве, разговор био је празник. Пива је и гора и вода и ваздух посебан, за мене а верујем и за све који воле Пиву.

Поред родитеља у Пиви су ме прије свега моје баке Милосава и Ружа и ђедови Стеван и Матије, учили поштовању старијих, поштењу, реду у кући и у друштву. Данас сматрам да ми је та њихова школа најважнија у животу.

Памтим те сусрете, разговоре, боравке у Пиви и мислим да ми је то физички и духовни темељ.

Данас моја дјеца Јелена, Новак и Стеван, са својим породицама са радошћу долазе у Пиву и доживљавају је као своју.

Тако мој деветогодишњи унук Данило, прије три године, после боравка у кучким Коритима, када је дошао у Пиву у Рудинице рече: ОВО ЈЕ МОЈА ЦРНА ГОРА!

Љубав траје и преноси се на потомке.

РЕЗУЛТАТИ ПРЕДСЈЕДНИЧКИХ ИЗБОРА

ПРВИ КРУГ: 19. МАРТ 2023.

РБ	БИРАЧКО МЈЕСТО БРОЈ БИРАЧА	МИЛО ЂУКАНОВИЋ	ЈАКОВ МИЛАТОВИЋ	АНДРИЈА МАНДИЋ	ЈОВАН РАДУЛОВИЋ	ГОРАН ДАНИЛОВИЋ	АЛЕКСА БЕЧИЋ	ДРАГИЊА ВУКСАНОВИЋ СТАНКОВИЋ
1.	УПРАВНА ЗГРАДА	64	161	148	4	6	47	4
2.	ГОРАНСКО	16	66	47	2	2	16	3
3.	СМРИЈЕЧНО	2	7	25	0	1	2	0
4.	МРАТИЊЕ	3	26	30	0	0	6	0
5.	БОРИЧЈЕ	1	5	11	0	1	4	0
6.	МИЛОШЕВИЋИ	1	0	24	0	0	3	0
7.	ДОЊА БРЕЗНА	9	36	33	0	2	10	0
8.	МИЉКОВАЦ	1	14	12	0	0	2	0
9.	РУДИНИЦЕ	0	21	24	0	0	17	0
10.	БЕЗУЈЕ	1	2	23	0	1	6	0
11.	ДУЂЕВИЋИ	4	3	18	0	0	1	0
12.	БОРКОВИЋИ	3	19	22	0	0	6	0
13.	ПИШЧЕ	6	14	32	0	1	8	0
14.	ТРСА	4	8	8	0	0	0	0
15.	ГОРЊИ УНАЧ	1	13	5	0	0	0	0
16.	БОЈАТИ	1	2	10	1	0	0	1
17.	ЈЕРИНИЋИ	3	0	12	0	0	1	0
18.	ЦРКВИЧКО ПОЉЕ	5	3	15	0	0	0	0
19.	ШЃЕПАН ПОЉЕ	3	1	19	0	2	1	0
20.	СТАБНА	7	7	21	0	1	1	0
21.	ОРАХ	4	5	46	0	0	4	0
22.	КОВАЧИ	0	8	20	0	1	12	0
23.	РАВНО	2	3	20	0	0	2	0
24.	ОБРАЗОВНИ ЦЕНТАР	48	156	114	1	6	41	2
УКУПНО		189	580	739	8	24	190	10

Фото: Жељко Шапурић

РЕЗУЛТАТИ ПРЕДСЈЕДНИЧКИХ ИЗБОРА ДРУГИ КРУГ: 02. АПРИЛ 2023.

РБ	БИРАЧКО МЈЕСТО	БРОЈ БИРАЧА	МИЛО ЂУКАНОВИЋ	ЈАКОВ МИЛАТОВИЋ
1.	УПРАВНА ЗГРАДА „ХЕ ПИВА“	566	74	387
2.	ГОРАНСКО	197	24	133
3.	СМРИЈЕЧНО	57	2	44
4.	МРАТИЊЕ	84	4	65
5.	БОРИЧЈЕ	33	2	20
6.	МИЛОШЕВИЋИ	37	3	27
7.	ДОЊА БРЕЗНА	133	10	85
8.	МИЉКОВАЦ	35	2	29
9.	РУДИНИЦЕ	78	0	65
10.	БЕЗУЈЕ	43	0	34
11.	ДУБЉЕВИЋИ	32	5	23
12.	БОРКОВИЋИ	63	4	50
13.	ПИШЧЕ	79	7	56
14.	ТРСА	26	1	19
15.	ГОРЊИ УНАЧ	34	3	25
16.	БОЈАТИ	41	3	25
17.	ЈЕРИНИЋИ	33	5	22
18.	ЦРКВИЧКО ПОЉЕ	48	6	16
19.	ШЋЕПАН ПОЉЕ	40	6	21
20.	СТАБНА	49	8	31
21.	ОРАХ	74	2	62
22.	КОВАЧИ	52	0	50
23.	РАВНО	47	9	25
24.	ОБРАЗОВНИ ЦЕНТАР	468	57	339
УКУПНО		2349	237	1653

ПОСЈЕТА АМБУЛАНТИ ХИТНЕ ПОМОЋИ

У оквиру предмета Здравих стилова живота, ученици првог разреда гимназије са професорицом Неном Радојичић, посетили су Амбуланту хитне помоћи у Плужимама.

Овом приликом, медицинско особље им је показало вјежбе превенције повреда и пружања прве помоћи.

Ученици на Ловћену

Ученици седмог разреда су у периоду од 26-28. априла са својим одјељенским старјешиним, Тихомиром Цицилом, учествовали у тродневном пројекту “Цетиње – једна прича”, који организују Завод за школство и ЈУ Одмаралиште “Ловћен-Бечићи”, уз подршку Владе.

Ученици су били смјештени у одмаралишту на Ивановим коритима, гдје су им љубазни домаћини и организатори омогућили пријатан боравак испуњен разноврсним едукативним и рекреативним активностима. Имали су прилику да на занимљив и подстицајан начин упознају историју и културу пријестонице, као и биљни и животињски свијет Националних паркова Скадарско језеро и Ловћен. У оквиру пројекта су обишли: Маузолеј на Ловћену, музеје (Краља Николе, Биљарду, Музеј новца), Цетињски манастир, Влашку цркву и Цркву на Ђипуру, посланства, Зетски дом, Обод и друге знаменитости Цетиња и околине.

Знања која су стекли кроз пре-

давања и обилазак културно-историјских споменика су провјерили у сјајно организованом квизу. Осим учења, садржајни програми овог пројекта омогућили су им и да се забаве кроз спортске активности и дружење са ученицима из других школа.

Захвалност дугујемо водичима – аниматорима који су уложили изузетан напор не жалећи себе како би наши ученици стекли што више знања и како би научили што више историјских чињеница и занимљи-

вости, а у поподневним и вечерњим часовима организовали занимљива спортска такмичења, тематске журке и друге рекреативне садржаје.

-Захваљујемо се особљу и запосленима у ЈУ “Ловћен-Бечићи” Цетиње на домаћинском дочеку како би се ученици осјећали као код куће. Дио сјајно организованог пројекта су и возачи фирме „Лалатовић превоз“, који су нас возили ових неколико дана на релацији Плужине – Цетиње – Иванова корита – Плужине и бринули се о безбједности наших ученика – саопштено је из ЈУ Образовни центар Плужине.

Овај пројекат омогућио је ученицима лијепо дружење са вршњацима из других школа, као и жељу за поновним окупљањем на Ивановим Коритима, дружењем са овим дивним људима и учествовањем у реализацији неког новог пројекта.

За ученике 1. и 2. разреда средње школе организован је излет. Они су поводом обиљежавања Дана планете земље у петак, 21. априла 2023. године посјетили Иванова корита и Национални парк „Ловћен“.

Излет су организовали парк природе Пива и Паркови Динарида уз подршку Министарства екологије, просторног планирања и урбанизма у сарадњи са ЈУ Образовни центар Плужине.

Овом приликом, учесници су се упознали са природним и културним вриједностима НП „Ловћен“, прошли „Стазом вука“, стекли нова знања о змијама у Црној Гори као и о техникама преживљавања у природи и значају селектовања и одлагања отпада.

(Извор: ФБ страница образовног центра)

Међународни дан дјевојчица у ИКТ сектору

Међународни дан девојчица у ИКТ сектору установљен је на нивоу Уједињених нација и обиљежава се сваког четвртог четвртка у априлу.

Овим поводом у Образовном центру одржана је радионица на тему: Оснаживање дјевојчица у процесу континуиране интелектуалне активности и јачања самопуздања у дигиталном добу посредством доступних ИТ алата.

САША АПРЦОВИЋ (СНП)

Наша села су рај на земљи и за мјештане и за туристе

Свједоци смо да је последњих година у Пиви дошло до снажног развоја љетњег туризма, па сматрам да би кључну улогу за будући привредни раст била даља улагања у пољопривреду и туризам као комплементарне дјелатности

Када би успјели да продужимо сезону, односно када би имали макар једну малу жичару и скијалиште, сезона би трајала цијеле године и то би била велика шанса за нова радна мјеста и већи пласман пољопривредних производа у овом крају.

Почетак реконструкције мрестилишта у Стабнима, које је било напуштено и девастирано, могао би бити, такође, од изузетног значаја за туризам. Када би тај посао био завршен како треба, опет би се покренуло чувено рибарење на Пивском језеру које, нажалост, више од десет година није порибљавано. Надам се да ћемо опет викендима имати стотине риболоваца на обалама језера који су некада долазили из других крајева Црне Горе, али и из других држава.

Важно је истаћи да развоја нема без улагања у инфраструктуру, па се надам да ће доћи вријеме за изградњу регионалног пута за Републику Српску – Пресека, Муратовица – Равно, што би за туристе отворило један од најљепших предјела Црне Горе и допринијело развоју Горњожупског краја и цијеле Пиве. То би била и најближа веза за туристе од Дубровника и Мостара ка Дурмиторској области.

Надамо се и дуго најављиваној реконструкцији пута од Шћепан Поља ка Фочи, јер је ријеч о дионици која има огромну важност за побољшање саобраћајних веза од Сарајева и Београда ка Црногорском приморју. Савремени међународни путеви снажан су подстрек за еко-

номски развој сваког региона, па и Пиве.

Од изузетне важности је и реконструкција хотела „Пива“ која би туристичку понуду издигла на виши ниво. Поред тога, развоју општине веома би помогла нова улагања у хидроенергију за шта постоје велики природни потенцијали.

Све су то пројекти који би допринијели заустављању иселовања становништва, што је проблем Плужима, али многих других црногорских општина.

Морам констатовати да се данас у селима живи боље него раније, јер се захваљујући механизацији лакше обављају радови и јер се квалитет пољопривредних производа из овог краја све више цијени.

Зато сматрам да они који се одлуче да обнове имања и унаприједи производњу имају перспективу, али и да им у томе нове подстреке мора дати и Општина и држава, како би опстала бројна села која због своје љепоте и потенцијала могу бити рај на земљи и за мјештане и за туристе

Полагање цвијећа испред споменика страдалим у изградњи ХЕ „Пива“

СВЕЧАНОСТ ПОВОДОМ ЈУБИЛЕЈА ХИДРОЕЛЕКТРАНЕ

„Пива“ синоним за свјетско чудо

Председник Одбора директора Електропривреде Црне Горе (ЕПЦГ), Милутин Ђукановић, казао је на свечаности поводом обиљежавања 47 година ХЕ "Пива", да управо тај објекат показује колико се може урадити када постоји воља и знање. Свечаност поводом јубилеја одржана је 27. марта.

Истакао је да му је жао што толике деценије није улагано у градњу макар једног значајног енергетског објекта.

"Ново пословодство потрудило се да покрене тај инвестициони то-чак", казао је Ђукановић.

Према његовим ријечима, ХЕ "Пива", са будућим хидроелектранама Крушево и Комарница, према мишљењу озбиљних енергетских стручњака, представљао би најбољи хидроенергетски систем у Европи.

"Морамо ту шансу искористити", поручио је Ђукановић и нагласио да се залажу да се становници Плужина и Шавника, на референдуму изјасне о градњи будуће ХЕ Комарница.

Истакао је да су кочница развоју енергетског система у Црној Гори доста лоша законска регулатива, не-сређени јавни регистри и недоста-

так стручног кадра.

Према ријечима директора ЕПЦГ, Николе Ровчанина, ХЕ "Пива" је стуб и ослонац енергетског система Црне Горе и да са посебном пажњом приступају њеној реконструкцији и модернизацији

"Завршавамо последњу фазу реконструкције и модернизације чија је вриједност 10,3 милиона еура, плус додатних 600 хиљада. У току су, у три електране, инвестиције вриједне више од 100 милиона еура", казао је Ровчанин.

Истакао је да је ХЕ "Пива" испунила 40 одсто плана за 2023.годину и

Са свечаности поводом јубилеја ХЕ „Пива“

произвела 290 хиљада MW/х. Подсјетио је да ЕПЦГ није испунила обавезе према Општини Плужине из уговора потписаног 2010. године, али да су у "последње двије године покренули тај точак и завршили прву фазу обилазнице", као и да је за ову годину у плану испуњење обавеза у вриједности 4,5 милиона еура.

Директор ХЕ "Пива", Никола Даковић подсјетио је на градњу хидроелектране, на податак да је током изградње страдало 28 радника, да брана плијени својом грандиозношћу и монументалношћу, а да је ХЕ Пива синоним за свјетско чудо.

"Ако гледамо њен значај за Црну Гору, за њен енергетски и економски систем, онда би сваки јубилеј који је везан за ову хидроелектрану требало да буде празник за цијелу државу", казао је Даковић.

Истакао је да је ЕПЦГ "остала вјечити дужник општини Плужине и њеним грађанима" и обећао да ће се потрудити да испуне све обавезе према општини и да ће у наредном периоду, заједни са локалном управом, бити носиоци развоја Пиве.

Инжењер Дарко Ројевић је припремио кратку презентацију о градњи ХЕ "Пиве", али и о тренутној ситуацији, о изведеним реконструкцијама, модернизацији, опреми, производњи. Како је казао, ХЕ "Пива" слави, али мисли и на будућност. Приказан је инсерт из филма "Сто година црногорске електропривреде", који је подсјетио

да је у градњи ХЕ "Пива" учествовало 4.500 неимара из тадашње СФР Југославије.

Модераторка свечаности, којој су присуствовали чланови Борда директора, локалне управе Плужине на челу са предсједником Општине Слободаном Делићем, као и остали гости, водила је Марија Вукотић.

Предсједник Одбора директора Електропривреде Црне Горе, Милутин Ђукановић,

**УЧЕСНИЦИ ИЗ 17 ЗЕМАЉА ПОСЈЕТИЛИ
ПРОТЕСТНО-ЕДУКАТИВНИ КАМП**

МИСЛИ БИСТРО!

Група појединаца и невладиних организација окупљена око иницијативе „Спасимо Комарницу“ је од 28. априла до 2. маја организовала протестно-едукативни камп у селу Комарница. Камп представља дио напора и наставак борбе против изградње хидро електране (ХЕ) у кањону истоимене ријеке. Поред тога, имао је за циљ да скрене пажњу на изванредне природне, амбијенталне и културолошке вриједности ових предјела, али и да покаже потенцијале који би Шавник и Комарницу могли да котирају високо на мапи оутдоор (вањског) туризма. Осим тога, иницијатива „Спасимо Комарницу“, на овај начин жељела

је скренути пажњу и на негативне посљедице које би ХЕ имала по реликтни екосистем овога подручја.

Овом приликом више од 400 људи из чак 17 земаља дошло је да ужива у предјелима Комарнице и Шавника. Гости кампа могли су уживати у великом броју умјетничких, едукативних, спортских радионица и активности. Учесници су имали прилику да се упознају са гмизавцима, биљкама, прате трагове планинских звијери, да се опробају у пењању и виде дивокозе. Неки су осјетили чари природе на таласима ријеке, која је, нетакнута, права вриједност за екстремне спортове, кајакарење и екосистем.

Камп “Мисли Бистро” крунисан је концертом регионалне звијезде Дарка Рундека и Екипе, као и локалног подгоричког бенда Азиланти који ништа мање нису допринијели сјајној атмосфери на тргу у Шавнику. Концерт је окупио више од 200 одраслих и дјеце који су по његовом завршетку покупили све за собом, у складу са еколошким карактером догађаја.

Како закључују из иницијативе: „Надамо се да ће руководство овог града узети наш камп за наук, и почети да улаже у свој град и нестварно лијепа села - то јест у људе у чијим рукама ово подручје може да постане једно од мјеста које ће цијелом свијету служити као примјер паметног развоја.”

Од почетка дјеловања, иницијативу је подржало преко 5 хиљада људи, што кроз протесте, што кроз друге догађаје, друштвене мреже, интернационалне мреже активиста и научника. „Мисли бистро!” зато чине експерти из области права, економије, енергетике, биологије и екологије, пољопривреде, туризма, архитектуре и просторног планирања, умјетности, итд. међу којима су и водичи, кајакаши, рибиоловци, али и локалци.

Напосљетку, из иницијативе поручују да је ово само почетак, те да ће наставити да се боре са свима онима, бранитељима природе, који мисле бистро и желе допринијети њеном очувању.

Јована ПОПОВИЋ

Никло етно село на имању Бакрача

Прије двије године постављен је камен темељац за изградњу туристичког комплекса на имању породице Бакрач у селу Горанско одакле се пружа прекрасан поглед на Пивско језеро. Туристички комплекс под називом Rural Resort Tron састоји се од четири бунгалова, ресторана, као и 4 собе које се налазе у оквиру породичне куће.

Смјештајни капацитет је око 30 гостију, а ресторан може да прими око 100 особа. Имање је удаљено два километра од магистралног пута, свега километар од Куле Лазара Сочице и четири километра од Пивског манастира.

Према ријечима власника Бранка Радовановог Бакрача, грађевински радови су у завршној фази, као и организација будућег пословања у оквиру којег ће бити запослено 10 људи, а планирано је да ово посебно етно село буде отворено 1. јуна.

- Циљ нам је да пружањем квалитетне услуге и професионалном односу према посјетиоцима изградимо бренд који ће бити препознатљив и ван граница Црне Горе. Поред угодног и пријатног амбијента, било да је ријеч о домаћим или страним туристима, у току трајања љетње туристичке сезоне настојали бисмо да им понудимо богат и квалитетан садржај националне кухиње карактеристичан за овај крај, као и прилику да се упознају са туристичком понудом пивског краја кроз организоване излете (рафтинг Таром, крстарење Пивским језером, зип лајн, обилазак Дурмиторског прстена, посјета културно-историјским споменицима и многе друге активности – рекао је Бакрач.

Кула Сочица

ПАРК ПРИРОДЕ „ПИВА“ ЗАВРШАВА ИЗУЗЕТНЕ ПРОЈЕКТЕ

Кула војводе Лазара од јуна биће отворена за посјетиоце

Врата куле Лазара Сочице у селу Горанско у Пиви, која су затворена у јесен 1987. године, биће коначно отворена почетком јуна.

Након интензивних радова у прошлом периоду, план је да се кула Лазара Сочице отвори за посјетиоце почетком јуна. Свакако, отварање објекта је условљено динамиком преосталих радова и постављањем експоната. Већина радова на адаптацији објекта је завршена.

У кули чувеног јунака поред историјског и природњачког музеја, биће и простор посвећен војводи Сочици коме је краљ Никола, свјестан његове снаге, рекао: “Лазаре, Пива моја, а управа твоја”.

Богата историја Пиве, са једне, и

Спомен дом Црквичко поље

Парка природе 'Пива', као простор са изузетним богатством биодиверзитета, са друге стране условили су да се приликом израде пројекта ураде двије поставке, историјска и природњачка. Пројектом је предвиђено да у главној згради буде смјештен историјски музеј са посебним нагласком на историју Пиве. Предвиђено је да у оквиру историјског музеја једна просторија буде посвећена војводи Лазару Сочици. У главној згради, осим историјског музеја, налазиће се и сала за састанке и канцеларијски простор, док ће се у помоћним објектима налазити природњачки музеј, угоститељски простор и апартмани за смјештај.

Кулу је Сочица саградио 1864. године и била је једна од највећих и најљепших кућа тога времена у Црној Гори. Након Лазареве смрти кула је прешла у власништво његовог сина Риста-Муја, који је погинуо у Другом свјетском рату. Како Муја није имао ђеце, имовина Лазара Сочице је 1946. године постала државно власништво. Послије Другог свјетског рата, кула је претворена у ђачки интернат, затим простор за смјештај милиције и наставника, а једно вријеме је коришћена и као омладинска сала за партијске састанке и културно-забавни живот и играчке.

Од 1987. године врата куле су затворена, а иста је годинама пропала. Мјештани Горанска су на збору у јесен 1999. године прикупили 9.320 марака и покренули иницијативу да се формира Одбор за обнову куле. Скупштина општине Плужине је ту иницијативу прихватила и наредне године формирала Одбор. Захваљујући средствима локалне управе, појединаца и привредних организација из Пиве, које су у том тренутку постојале, адаптација војводине куле је започета 2001. године. Када су средства утрошена са радовима је прекинуто. Опет је 2008. године нешто средстава прикупљено, настављени радови и након двије године прекинути. Тако све до краја 2019. када су Министарства културе и Општине Плужине постигли договор да кули, која је добила статус културног добра, удах-

ХОСТЕЛ У ЦРКВИЧКОМ ПОЉУ

Током маја ПП "Пива" отвориће реновиран објект у Црквичком пољу, једном од најљепших села у Пиви, али и шире, које је 11 километара удаљено од граничног прелаза Шћепан поље.

Ријеч је о спомен-дому који је 2011. године реновиран захваљујући НВО "COSE" из Италије, а недавно је урађено додатно реновирање и адаптација.

Објект након новог реновирања располаже са девет модерно опремљених соба, рестораном, салом за састанке, али и пратећим садржајем који је прилагођен, како индивидуалним, тако и групним посјетама. Планинска клима, нетакнута природа, пјешачке и бицикличке стазе, кањон ријеке Таре, рафтинг, богато културно-историјско наслеђе краја, неки су од разлога зашто овог љета треба посјетити Црквичко поље, које је смјештено на обронцима Пивске планине, изнад кањона ријека Пиве и Таре.

Са промоције

ну нови живот, какав овакво здање одавно заслужује, и отворе регионални музеј.

Објект је током историје имао различиту намјену, а крајем прошлог вијека налазио се у прилично лошем стању када су кренуле прве иницијативе за обнављањем. Након више од 20 година адаптација

објекта је завршена и исти је добио намјену какву заслужује, да 'прича' причу о богатој историји Пиве, истовремено наглашавајући да у будућности треба да више водимо рачуна о природи.

Отварање музеја употпуниће туристичку понуду Пиве.

Душан РАДОЈИЧИЋ

ПРВОМАЈСКИ ПРАЗНИЧНИ ДАНИ У ПЛУЖИНАМА

Филип Ивановић, млади произвођач крафт пива, у сарадњи са Парком Природе „Пива“ организовао је у Плужинама Craft beer караван, фестивал први таквог типа у Црној Гори. Фестивал је био промотивног карактера и циљ организације је да се унаприједи млади предузетници, који размишљају о почетку свог бизниса, јер су на манифестацији били заступљени само производи који су искључиво произведени у Црној Гори. Ово је била и сјајна прилика за отварање љетње туристичке сезоне и промоцију манифестација које су планиране да се организују током исте. Током Craft beer каравана, присутну публику на градском амфитеатру забављао је Дарко Љумобић - DJ Mr Jools, познати црногорски ди-џеј.

IN MEMORIAM

Јована Живковић (1954 -2023)

Не штедећи себе, дијелила је срећу

Поглед са Смиријечна на Дурмитор, гдје је Јована више пута планинарила

Алпинисткиња Јована Живковић, рођена Тадић, освајала је врхове и предано се трудила да нама, код куће, пренесе праве утиске тих величанствених искустава и лепоте света које је свуда откривала. Све донедавно, до последњег дана, када ју је болест савладала у 69. години. Од раног детињства из дана у дан посматрали смо невероватан и помало задивљујући приказ

Пруташа, стране Дурмитора који се види са платоа испред наше куће у Смиријечну, који је будио жељу за откривањем висина, достижних у нашој дечјој машти и причама одраслих, које смо упијали.

Планинари су прави пример смислене људске солидарности, оног најбољег што људе чини људима, оличење заједничког подухвата који има јасан циљ – врх планине, аутен-

тичан и истовремено недостижан људима, ако искључимо неколико њих, одабраних, који се усуде да крену у ту авантуру. Стајати на врху, изнад облака који покривају земљу и имати само невероватно плаветнило свемира изнад себе... А то је само један тренутак у времену, после којег следи спуштање. Суштина је у самом пењању; то је победа. Овакви подвизи, о којима се у друштву необично мало прича, равни су достигнућима највише уметности, али их је изазовно представити другима. Јединствено је искуство када вас сурова природа преузме да будете део ње; речи нису довољне, а живот се своди на неколико битних елемената дишеш и имаш друга поред себе.

Племенити егоизам планинара је да богате наш свет својим јединственим доживљајима висина, а Јована је прави пример; не штедећи себе, делила је и умножавала срећу са многима који су је срели и познавали. Нама драга сестра, многима је била пријатељ и прави друг, „богата особа јер имам толико пријатеља“, како је својевремено описала себе говорећи из Еквадора за радио еми-

Јована поред кратера вулкана на врху Дамаванд (5610м) у Ирану, масив Алборз, августа 2019

сију „Време спорта и разоноде“, док је са друговима из Еквадора била на "трекингу" на 4500-4800м, у оквиру припрема за наредни успон у Перуу са екипом планинара из Србије..

Иако је релативно касно почела да се бави планинарењем, поред успешне професионалне каријере и бављења другим спортовима, освојила је девет врхова виших од 5000м. Сваки од ових врхова је посебан на свој начин и захтева познавање, прилагођавање и пре свега поштовање, не само због надморске висине, која подразумева недостатак кисеоника, или тешкоће успона, снега и леда, већ и због савладавања хладноће, трајања експедиције, али и суочавања са животима људи који остају тик испод тих висина, који су различити на свакој тачки планете, а увек искрени и веома дирљиви. Такав је, на пример, из 2008. године успон на врх Имја Це (6189м), Непал, на Хималајима, који омогућава „блиски сусрет“ са Монт Еверестом на висинама, и са једноставним и срећним животима локалних заједница на пут до тих висина и назад.

Издвајамо неколико врхова које је Јована освојила са екипама планинара из Србије и који по својим различитим карактеристикама чине јединствена места на нашој планети.

Године 2004. био је успон на Елбрус (6189м), Русија, у масиву Кавказа, који се сматра највишим врхом

На повратку са успона, Јована у друштву жена из села на обронцима Хималаја

Европе и, због климатских услова, другим најтежим успоном на свету после Килиманџара. Затим 2007. године успон на Карихуаиразо (5018м), Еквадор, у планинском масиву Анда у близини врха Чимборазо (6268м), који се, због заобљености Земље на екватору, сматра тачком на Земљиној површине која је најудаљенија од њеног центра.

Осим тога, Јована је радо ишла на врхове вулкана за које локално становништво сматра да су „света места“, која се посећују ретко и са

изузетним поштовањем. Овде наводимо успоне на Котопакси (5897м), Еквадор, 2015. године, као и на Аусангате (6384м), Перу, 2009. године, што је обавезно укључивало и посету светилишту Мачу Пикчу на надморској висини од 2430м у области Куско (где је Јована такође стекла много пријатеља) и тражење дозволе богова да се посети свети врх Мисти (5822м) у области Арекипа. Јованин последњи успон, 2019. године, био је на врх Дамаванд (5610 м), Иран, у планинском ланцу Алборз према Каспијском мору, за који се Елбрус, у Русији, сматра „матичном планином“. Овај врх је такође неактиван вулкан, изнад којег се повремено издижу бели облаци сумпорних пара, дајући му мистичан изглед и ореол светилишта.

Са свих светских врхова које је освојила, Јована је доносила и делила са нама своје јединствено уверење да готово све, па и баналне и свакодневне ствари око нас, могу добити размере лепоте коју је видела и доживела тамо у висинама. Остаје нам је њен вечити оптимизам и поглед на леп свет, за који је била уверена да је свуда око нас.

ПРИРЕДИЛА:

**Јованина сестра Босиљка ТАДИЋ
ФОТОГРАФИЈЕ:**

Из Јованине приватне колекције

Јована (прва с лева) са групом српских планинара на врху Имја Це (6189м) на Хималајима

ТРАДИЦИОНАЛНА ДРУЖЕЊА У ОРАХУ ЗА ВАСКРС И 1. МАЈ

Више од двије деценије мјештани Ораха и околних села окупљају се поводом Васкрса и 1. маја. Окупљање подразумијевају дружење, гангу, фудбал, плову... И на тај начин Орашани доприносе чувању старих обичаја, као што су доприносијели обновом храма, али и оснивањем Аматерског пјевачког друштва „Свети Сава“, коју чине мјештани Ораха, Лисине и Јасена. Радује нас да на дружењима у Ораху има све више дјеце и омладине која ће наставити да одржава традицију...

Пише: Павле Пајо ГЛОМАЗИЋ

Мој отац Јован Милоња Гломазић је свој радни вијек започео у Пошти у Никшићу 1946. године. Ту му почиње, хајде да кажем, некакво проклетство шалтера. Радећи на шалтеру дође у сукоб са управником Поште због безазлене свађе. Наиме, тражио му је цигарету, а овај одговорио да нема. Након пет минута вади кутију „Херцеговине“ и нуди његовог колегу. Тада га је морао опсовати и „заслужио“ је

ШАЛТЕР

премјештај на Трсу и то у најгорем периоду. Послије Трсе наставља се његово премјештање по казни, поново се враћа у Никшић, а онда у Велимље, а касније на Горанско и Плужине.

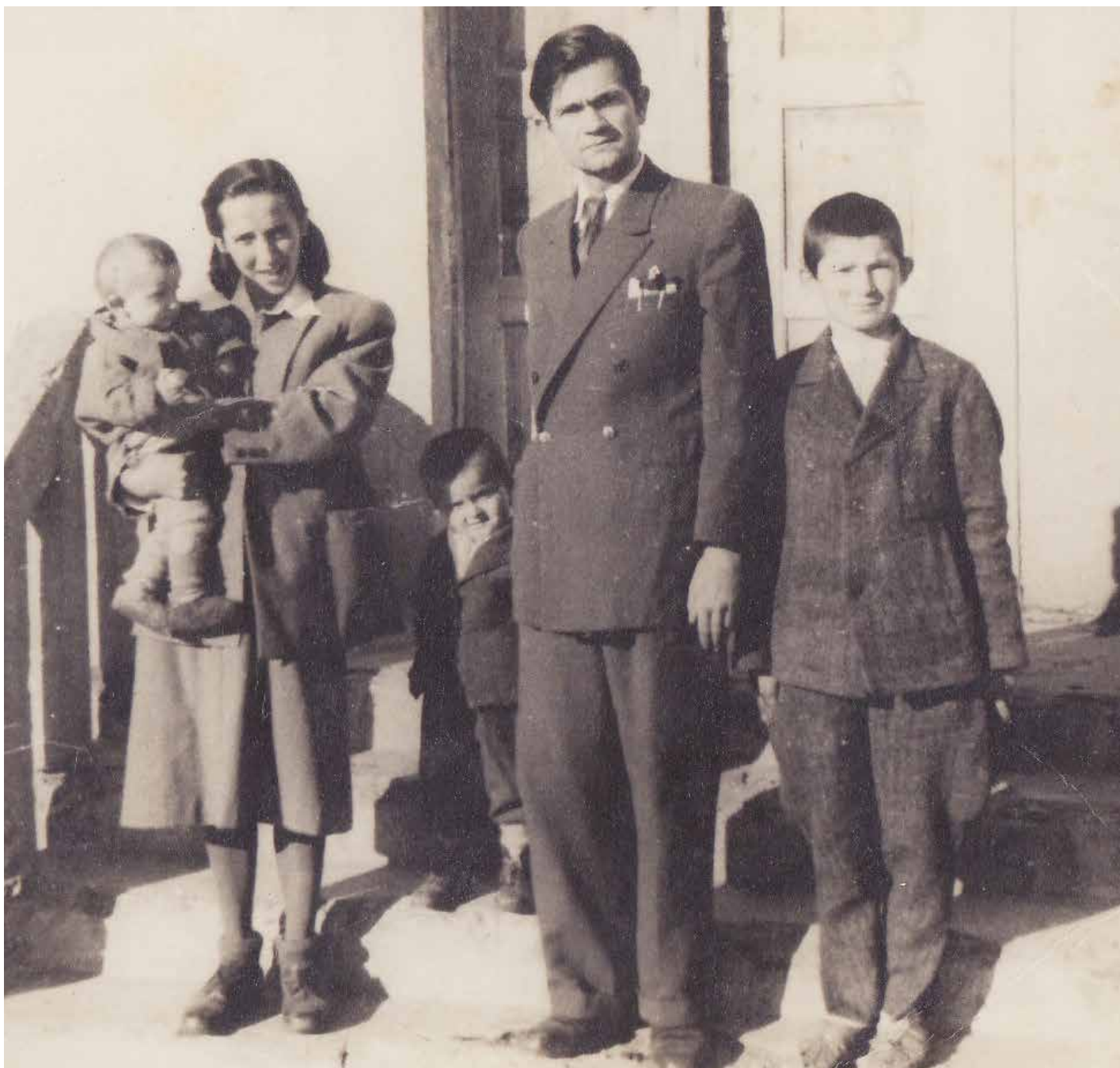
Не знам да ли нам је било суђе-но, али испало је да смо отац и ја радили скоро читав радни вијек на шалтеру. Он у Пошти, а ја у Фонду здравства. Тежак је био хљеб зарађен у свакодневном сусрету са народом. Дође код Милоње Душо Шкиљевић, а били су велики пријатељи, и пожали му се да Наод који је „гонио“ пошту на Трсу неће да му „тури“ неке крупне ствари које он није могао са собом да понесе. „Ништа не брине, лако ћемо за то, ти само донеси да то што имаш за-

пакујемо у три пакета и адресирај на твоје име на пошту Трса“. Тако и учинише. Наод је морао да стави тај терет иако је знао да су му „смјестили“ стари другови.

Примјер други: Велики бoем, једно вријеме акт студената ликовне академије у Никшићу, молер Миливој Татић, иначе Мађар, дође један дан на шалтер и онако нехајно је звиждукао своју само њему зна-ну мелодију. Одједном Милоња на шалтер баца ону велику петодинарку и тихо проговори: „То само да не би свирао џабe“. Али није му остао дужан стари Мађар: „Ајде управнику, само ти лијепи и лижи“, алудирајући на лијепљење писмоносних маркица језиком.

Иначе, отац Милоња је, по при-

Породица Милоње Гломазића на Горанску 1954. године

роди, био велики коцкар, па му је ондашња УДБА једном приликом поставила замку. Наиме, један Пивљанин који је радио на трафици дувана је имао неки мањак. Они пошаљу једног рођака да тражи на зајам од Милоње паре да би овај Пивљанин покрио дуг. „Не могу ти ништа помоћи“, рече Милоња, и он се врати необављена посла. Након пола сата бане у Пошту инспекција. Надали су се да ће наћи мањак, али стање је било уредно и вратили се необављена посла.

Да је човјек који је четрдесет година радио са народом познавао

људе у душу казује и овај примјер. Организовао обућар Бата Миловић лутрију у кафани на Велимљу. Прва награда коњско седло. Милоња купи један лоз и види да је добио број један, награда прва, она највриједнија, коњско седло. Размишљама како нам је отац често причао да ли да прихвати дар. Ипак, након краћег разишљања одлучи да се не јави. Да је прихватио награду за читав живот би остала прича како су Бањани оседлали Пивљанина

Назове Милоњу управник поште из Никшића, Милорад Николић и каже да се секретар Општине и неки

општински главари жале на њега да не обавља посао како треба и да га треба смијенити. Значило је то опет селидбу са женом и шесторо дјецe по казни на Трсу или на неко друго мјесто. Сачека Милоња разговор секретара и управника који је могао да чује преко своје централе, па пошто је секретар причао свашта, Милоња се продере гласно на слушалицу: „Лаж, гола лаж“. Од селидбе није било ништа, а стари управник који је са 42 године радног стажа отишао у пензију, без дана боловања и коришћења одмора, је и даље радио на шалтеру Поште у Плужинама.

МАТЕРИЈАЛ ИЗ МОНОГРАФИЈЕ "100 ГОДИНА ЦРНОГОРСКЕ ЕЛЕКТРОПРИВРЕДЕ" (ИЗДАВАЧ ЕПЦГ, НИКШИЋ 2010)

ИЗГРАДЊА ХЕ "МРАТИЊЕ"

da investitor HE „Gornja Zeta“ izvršava obaveze i da su urađeni planovi za izmještanje Pivskog manastira i Plužina. Ipak, inflacija i porast cijena početkom sedamdesetih godina uticali su na povećanje troškova izgradnje HE „Mratinje“. Zbog prekoračenja u pripremnim radovima i problema u finansiranju, umjesto krajem 1971. godine, rok za izgradnju HE „Mratinje“ je pomjeren za 1973. godinu. Kada je jugoslovenski predsjednik Tito posjetio Žabljak u avgustu 1970. godine, crnogorski zvaničnici su ga upoznali s radovima na HE „Mratinje“. Titu je pokazana maketa buduće brane, a Petar Žižić, direktor „Crnogorskih elektrana“, rekao je Titu da će HE „Mratinje“ biti gotova do jula 1973. godine i da investitorima najveći problem predstavlja stalno poskupljenje specijalnog cementa koji je potreban za podizanje brane. Kada su investitori kalkulirali s predračunom, smatrali su da će vrijednost kilograma cementa biti 30 para, a u oktobru 1971. godine, kada je trebalo početi s izlivanjem brane, cijena cementa je narasla na 50 para. Takođe, eksproprijacija privatne i društvene imovine je bila planirana na 35 do 40 miliona dinara, a ona je narasla na 80 miliona dinara. Povezivanje HE „Mratinje“ i Kombinata aluminijuma, što je po ugovoru trebala da uradi „Elektro Crna Gora“, po prvobitnom proračunu trebalo je uložiti oko 60 miliona dinara, ali je zbog inflacije, ta cifra krajem 1971. skočila na 125 miliona dinara.

Temelji za branu su iskopani sredinom novembra 1971. godine, nakon čega je uslijedila izgradnja betonske brane na kojoj je, u tom periodu, radilo oko 800 radnika. Fabrike betona su trebale da proizvode 240 kubika betona na čas, a separacija 420 tona na čas, što su bili veći kapaciteti od onih koje imala cjelokupna operativa na izgradnji HE „Đerdap“. Prva korpa betona spuštена je u željeznu armaturu brane 29. marta 1972. godine u 20.15 časova. Prvu korpu betona je otvorio radnik Asim Bumbulović. U maju 1973. godine postavljeni su jugoslovenski rekordi, uporedivi sa svjetskim, kada je, tokom jednog mjeseca, ugrađeno 52.600 kubika betona, a rekord je bio i 1.024 kubika betona ugrađenog u jednoj smjeni.

No, zbog problema s finansiranjem, crnogorska vlada je, marta 1973. godine, izjavila da će HE „Mratinje“ početi s radom krajem 1974. godine. Već u maju 1973. godine objavljeno je da će HE „Mratinje“ početi proizvodnju tek 1975. godine. Investicije u izgradnji HE „Mratinje“ su prekoračene i 1973. godine. Umjesto predviđenih 824 miliona dinara, „Crnogorske elektrane“ su do kraja septembra 1973. godine morale da ulože 1,196 milijardi dinara. Prekoračenje je iznosilo 372,8 miliona dinara, i dogovorom između Investicione banke iz Titograda (Podgorice) i investitora, dogovoreno je da banka pokrije prekoračenje od 223,6 miliona dinara, a investitor preostalih 149,2 miliona dinara.

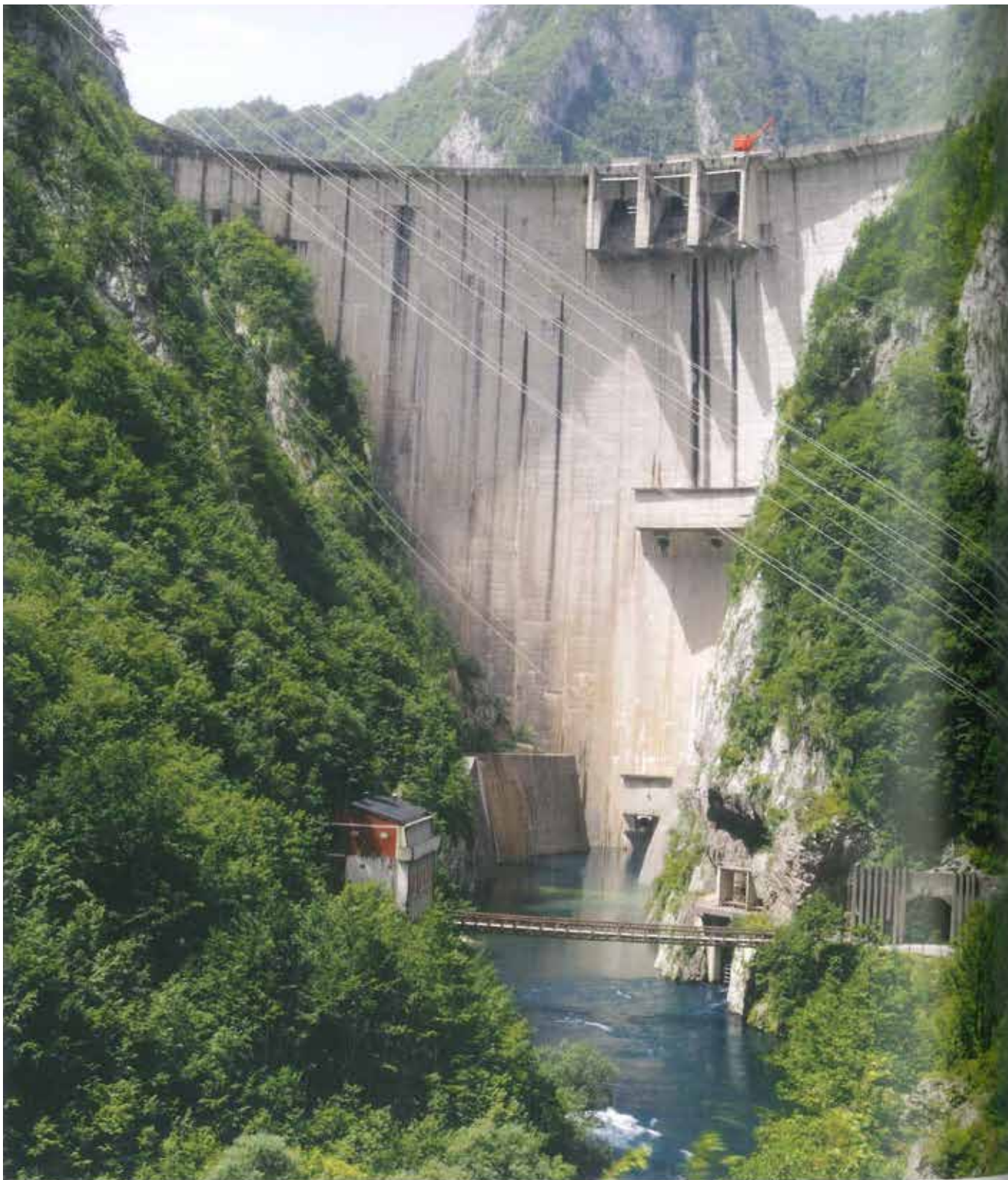
Do sredine juna 1973. godine završena je brana u visini od 100 m, od predviđenih 220 m. U prosjeku se mjesečno izlivalo 10 metara brane.

Osim u novcu, problem je bio i u kašnjenju isporuka cementa, jer se on transportovao željeznicom od Bara do Nikišića, a potom kamionima do Mratinja. Sredinom juna 1973. godine bile su iskopane podzemne prostorije za mašinska postrojenja i cjevovode. Dio opreme je trebalo da već bude ugrađen, ali nedostatak bankarskih garancija za plaćanje te opreme je uslovio kašnjenje njihove isporuke od proizvođača. Od 120 miliona dinara bankarskih garancija, neophodnih za nabavku i ugradnju opreme, neodstajalo je oko 37 miliona dinara.

Хидроелектрана "Рива" у изградњи

Do maja 1974. godine nivo brane se popeo na 170 metara i postajala je nada da će, ukoliko ne bude nepredviđenih teškoća i ukoliko se sagradi dalekovod od HE „Mratinje“ do Pljevalja u dužini 100 km, jedan agregat iz HE „Mratinje“ početi s proizvodnjom krajem godine. Sredinom juna 1974. godine u mašinskoj hali montirane su dvije turbine i pripremala se montaža treće. Montirala su se dva statora od kojih je svaki bio težak po 37 tona, a dvije dizalice su postavljale ogromni rotor, težak 305 tona. Tada je glavni inženjer za montažu elektromašinske opreme, Slobodan

Hidroelektrana „Piva“

Vidmar, predviđao da će, ukoliko građevinci obave svoj posao, a „Rade Končar“ iz Zagreba, „Litostroj“ iz Ljubljane i „Metalna“ iz Maribora isporuče opremu, sva tri agregata biti montirana do kraja godine i da će jedan početi s proizvodnjom, a do sredine 1975. godine preostala dva. U ljeto 1974. godine svakog dana, prosječno, oko 1.500 radnika beogradske „Hidrotehnikе“ i desetak drugih jugoslovenskih preduzeća, ugrađivalo je u branu 1.500 kubika betona i desetine tona željezne armature.

Novo prekoračenje u investicijama pojavilo se u decembru 1974. godine, kada je objavljeno da nedostaje još 315 miliona dinara za završetak HE „Mratinje“. „Crnogorske elektrane“ su tada sklopile ugovor s Investicionom bankom iz Titograda o kreditu od 50 miliona dinara, iz kojeg je izvođačima radova trebalo isplatiti 22 miliona dinara duga. Sredstva od 1,196 milijardi dinara, koja su 1972. godine predviđana kao dovoljna za završetak hidroelektrane, utrošena su prije kraja 1974. godine, zbog čega je investitor morao da traži od Investicione banke u decembru 1974. godine 50 miliona, i isto toliko u januaru 1975. godine. U martu 1975. godine sačinjen je novi proračun, prema kojem je izgradnja HE „Mratinje“ trebala da košta 1,76 milijardi dinara. Komisija za pregled radova na izgradnji HE „Mratinje“, koju je imenovala Zajednica jugoslovenske elektroprivrede iz Beograda, pregledala je radove na ovoj elektrani i zaključila da na tom objektu nema dovoljno potrebne mehanizacije, da nedostaju kadrovi i da je organizacija rada loša. Ukoliko se ne bi otklonili ovi nedostaci, Komisija je predviđala da hidroelektrana neće proraditi krajem 1975. već krajem 1976. godine.

Početak septembra 1974. godine odvijali su se završni radovi na preseljenju starih u nove Plužine koje su se gradile na lokaciji visočijoj za 60-ak metara. Pod vodom je djelimično ili potpuno trebalo da ostanu imanja oko 180 stanovnika doline Pive.

Na kašnjenje u završetku radova uticala je i poplava postrojenja, do koje je došlo u noći između 23. i 24. oktobra 1974. godine, kada je nabujala Piva (proticaj je bio 1.000 kubika u sekundi) prodrila u mašinsku zgradu i potopila svu montiranu opremu. Šteta je bila ogromna, što je, po riječima generalnog direktora „Crnogorskih elektrana“, Petra Žižića, odložilo početak rada elektrane za 6-8 mjeseci. To je značilo da će HE „Mratinje“ s proizvodnjom početi tek krajem 1975. godine. Investitor i izvođači radova su na zajedničkom sastanku u Nikšiću, 5. februara 1975. godine, saopštili da će zatvaranje akumulacije biti završeno do 1. jula te godine. Početkom 1975. godine ovaj rok je pomjeren za 1. oktobar, a brana je krajem marta dostigla 190. metar, i za preostalih 30 metara trebalo je ugraditi još 30.000 kubika betona.

Početak avgusta 1975. godine završena je izgradnja brane visoke 220 metara, u koju je ugrađeno preko 900.000 kubika betona i 30.000 tona gvožđa, a za njenu izgradnju iskopano je oko 750.000 kubika materijala. Brana je visoka 220 metara, na dnu je dugačka 25 metara,

БОГДАНОВИЋ БРИЉИРАО У ПЛЕЈ ОФУ

Атланта нашег Богдана Богдановића је поновила прошлогодишњи успјех, и након плеј ина, пласирала се у плеј оф. Тим из Атланта је у плеј оф разигравању пружио јак отпор реално много јачем противнику Бостон Селтиксима. Богдановић је у плеј офу играо добро, као и у осталом крајем регуларног дијела сезоне. Посебно је добар био у мечу против Чикага, што је уједно и била негова најбоља утакмица сезоне.

Богдан је показао да је играч за велике утакмице. Један од кључних мечева регуларног дијела сезоне обиљежио је са 26 поена и тиме је био најбољи појединац у свом тиму. Уз двоцифрен број поена додао је и четири скока и пет асистенција. Након што су поновили прошлогодишњи резултат, популарне Хоксе је у плеј офу дочекала екипа Бостона са играчима великог калибра, прије свега Брауном и Тејтуом. Након што је Бостон повео 3-1 и имао предност домаћег терена, пета утакмица је ипак припала Богдановој екипи. За 35 минута колико је провео на терену Богдановић је на том мечу постигао 18 поена и додао 6 скокова, 5 асистенција, украдену лопту и двије блокаде. У трилер завршници Хокси су успјели да обезбиједу и шести меч, али је то уједно био и њихов посљедњи ове сезоне. Бостон је на домаћем терену победио 128-120, а Богдановић је за двадесетак минута колико је провео на терену убацио 12 поена.

Треба истаћи да се баш у вријеме плеј офа, актуализовала прича о наступу за национални тим Србије. Богдановић који је изјавио да није презадовољан почетком сезоне, ставио се на располагање тренеру кошаркашке репрезентација Србије Светиславу Пешићу. Пешић је иначе прије мјесец дана боравио у Америци и то искористио да испрати и друге потесијалне репрезентативце из најјаче лиге на свијету. Између осталог Пешић је посјетио и Николу Јокића, Алексеја Покушевског и Николу Јовића.

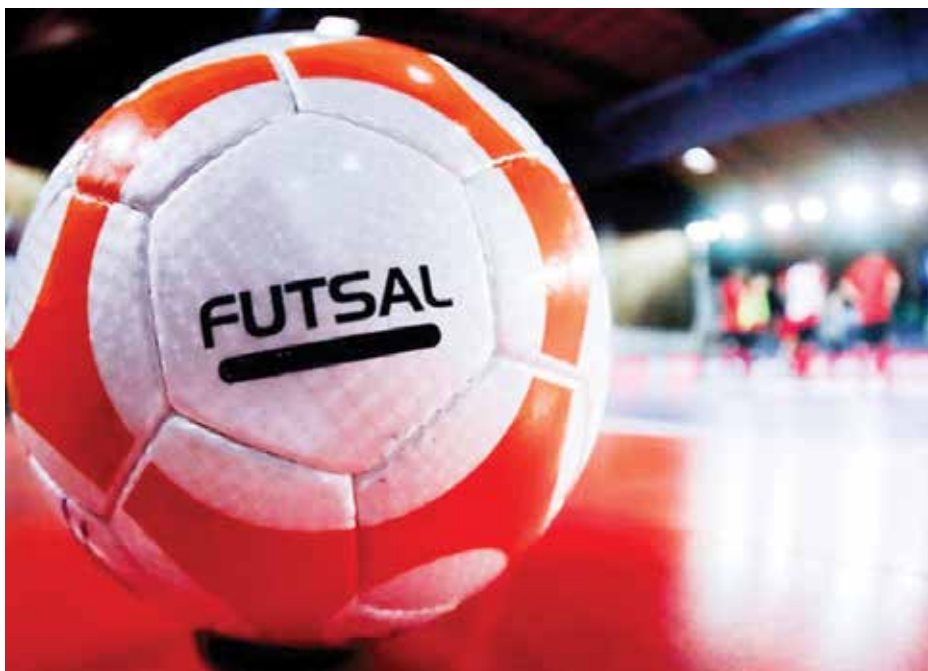
Почетак пролећнег дијела сезоне обиљежио је тежак распоред за екипу Бајо Пивљанин. Наиме у прва четири кола наши играчи су одиграли три меча са екипама из самог врха.

Сезона је отворена убједљивом побједом против екипе Сагаго 2019. У Спортском центру Никшић пред око 80 гледалаца, Которани су поражени резултатом 8 - 3. У листу стријелца за наш тим уписали су се Коста Вуковић, Горан Делић (два погодка), Марко Ђалсан, Горан Давидовић, Неђељко Дурутовић, Михаило Ристић и Лука Марковић.

За госте голове је постигао Матеја Пиластро, док је трећи погодак био аутогол Марковића. Међ су судили Владимир Шебек први судија, Вукић Фемић други судија и Радојица Грдинић делегат. Показана су два жута картона, по један за оба тима.

Други меч пролећног дијела сезоне одигран је у Улцињу, између КМФ Улцињ и Бајо Пивљанин. Меч је завршен побједом домаћина резултатом 3-2. Голове за домаће постигли су Кенан Тафић, Дрилон Мацхаррај и Илија Мугоша. За тим из Плужина голове су постигли Дарко Николић и Горан Давидовић. Иако је Бајо дошао до предности од два гола, тим из Улциња је дерби на врху табеле ријешило побједом након преокрета. Меч је одигран у ОШ „Маршал Тито” у Улцињу пред око 150 гледалаца. Судили су Вукић Фемић, Владимир Шебек, контролор суђења Владимир Шаковић и делегат Дражен Јовановић. Показана су по два жута картона на обје стране.

У Спортском центру Никшић, Бајо је стигао до друге побједо ове полужоне, и то у мечу с Брсковом, тимом који је као и Бајо зимски дио сезоне завршио у горњем дијелу табеле. Тим из Плужина победио је резултатом 8-6. Голове за домаће постигли су Коста Вуковић, Лука Мартковић, Дарко Николић (двоструки стријелцац), Огњен Сушић (двоструки стријелцац) и Горан Делић уз аутогол Милете Вучетића. Голове за тим из Мојковца постигли су Милош Малтез, Милета Вучетић (два гола), Миодраг Ђукић и Никола Видаковић (два гола). Меч су судили Дражен

БАЈО НА ПЕТОМ МЈЕСТУ

Вукчевић, Саша Горановић, котролор суђења Владимир Шаковић и делегат Владимир Поповић. Досудили су четири жута картона домаћима и жути један гостима.

Два тима која су већ годинама у врху домаћег фудсала, прошлогодишњи освајач Титоград и екипа Бајо Пивљанин одиграли су дерби у Подгорици. Бодове је однио домаћи тим, коначним резултатом 6-2.

Меч је одигран у СЦ Верде пред 40 гледалаца. Бајо је поново добро отворио меч, али је екипа Титограда прекренула и дошла до нових бодова и тиме се с тимом из Улциња осамила на врху табеле. Вођство нашима до нио је Дарко Ђаласан, док је након изједначаења голом Филипа Марковића, Бајо поново дошао до предности. Стријелац за 1 - 2 био је Горан Давидовић. Титоград је головима Николе Цимбаљевића (два гола), Филипа Марковића (два гола) Аријана Ефовића и Де лима Луис Едуарда дошла до побједе. Меч су судили Саша Горановић, Вукић Фемић, Миодраг Радуловић контролор суђења и делегат Небојша Ракочевић. Гостима су показали два жута картона е екипи из Подгорице један.

Меч 18. кола фудсал прве лиге одигран је у Никшићу у Спортском Центру између екипа Бајо Пивљанин и

КМФ Оногошт и завршен је ремијем 6- 6. Меч је пратило 35 гледалаца. Голове за Бајо постигли су Коста Вуковић, Лука Марковић, Новица Ђаласан и троструки стријелац Горан Давидовић. За тим из Никшића мрежу у погађалиу Мирко Дурутовић, Никола Мијушковић (три погодка), Данило Вуковић и двоструки стријелац Давид Пулетић. Меч су судили Вукић Фемић, Владимир Шебек и делгат Новица Миловић. Судије су додијелиле по три жута картона.

Наш тим лако је савладао бјелопољску екипу КМФ Прушка, резултатом 6-1. Меч 19. кола је одигран у СЦ Никољац у Бијелом Пољу пред око 50 гледалаца. Голове за госте постигли су Дарко Николић, Горан Давидовић двоструки стријелац и Дарко Ђаласан који се посебно истакао, с три постигнута гола. Дамир Суљевић се уписао у листу стријелца код домаћина. Меч су судили Бобан Живаљевић, Марко Поповић, контролор суђења Владимир Шаковић и делегат Данило Палевић. Судије су на овом мечу показале три жута картона два гостима и један тиму из Бијелог Поља.

Бајо Пивљанин убедљиво је савладао екипу КМФ Бока. Меч је 20. кола одигран пред тридесетак гледалаца у СЦ Никшић окончан је тријум-

фом тима из Плујина. Коначан резултат 11-2. Голове за наш тим, који је већ у првом полувремену осигурао тријумф постигли су Коста Вуковић, Лука Марковић (два гола), Горан Давидовић (три гола), Огњен Сушић, Милош Осмајић (два гола), Михаило Ристић (два гола). Код гостију у листу стријелца уписали су се Никола Спалевић и Владимир Булајић. Меч су судили Вукић Фемић, Стефан Вујошевић и Новица Миловић. Показан је један жути картон гостима.

Низ побједа, Бајо Пивљанин је наставио на гостовању у Улцињу. Дерби 21. кола између трећег и петог тима на табели завршен је побједом Баја. Меч одигран у ОШ „Маршал Тито“ пред 60- так гледалаца окончан је резултатом 1-5. Наша екипа је одиграла одличан меч и надиграла противника . У листу стријелца код Баја уписали су се Коста Вуковић, Лука Марковић, Горан Давидовић, Неђељко Дурутовић и Митар Кандић. Почсани гол за домаће у самом финишу меча постигао је Лука Савовић. Судили су Саша Горановић, Душан Јовићевић, контролор суђења Владимир Шаковић и делгат Дражен Јовановић. Показан је један жути гостима, и два жута и црвени тиму из Улциња.

Меч 22. кола Фудсал лига Црне Горе окончан је поразом екипе из Плујина. Пред четрдесетак гледалаца у СЦ Никшић, Бајо је поражен од директног конкурента за позицију у плеј офу. Утакмица коју су између осталог обиљежила и три црвена картона, два домаћима и један гостима, завршена је резултатом 2-6. Голове за Бајо постигли су Коста Вуковић и Горан Давидовић. Код гостију у листу стријелца уписали у се Јанко Булатовић петоструки стријелац и Јован Поповић који је постигао један гол. Меч су судили Милсоав Драговић, Жарко Лаушевић, контролор суђења Владимир Шаковић. Црвене картоне добили су Огњен Сушић и Горан Делић на једној, а Љубо Конотар на другој страни.

Бајо се након 22. одиграна кола налази на петом мјесту са 38 бодова. На врху табеле је КМФ Улцињ са 57 бодова, Титоград је други са 56, екипа Долциниум трећа а 51 бод, док је Студентски дом четврти са 43 бода.

Побједничка екипа-Плужине

Меморијални турнир "Бранко Бане Благојевић"

РЕЗУЛТАТИ

Q₁ - КМФ Марвел - Кочани 2:3
Q₂ - Прогресија-Дневни Центар 1:4

А - Брезна -Јанг Боус 2:4 п.п
Б - Пивара - КМФ Возник Будањ 0:4
Ц - Плужине - Кочани 3:2
Д - Кастел -Дневни Центар 2:6

1. Полуфинале:
Плужине- Дневни Центар 4:4

2. Полуфинале:
Јанг Бојс - КМФ Возник Будањ 4:2

Финале:
Јанг Бојс - Плужине 2:3

Најбољи голман:
Копривица Немања (Плужине)
Најбољи стријелац:
Бабић Никола (Дневни Центар)
Најбољи играч:
Магија Вујовић (Плужине)

Судије : Драган Маловић, Славен
Сукновић и Горан Делић.

У име организатора турнира, Генерације '89, желимо да се захвалимо свим учесницима турнира на фер и коректном понашању. Захваљујући свима вама који сте били учесници, успомена на Бранка Благојевића никада не блиједи – саопштили су организатори - генерација '89.

-Претходних 14. година, поред Генерације '89 организатора турнира, велику помоћ смо имали у нашим пријатељима и су-организаторима из КМФ Бајо Пивљанин, Општини Плужине и претходном руководству на челу са господином Мијушком Бајагићем, а сада смо нашу сарадњу наставили и са новим предсједником Општине Плужине господином Слободаном Делићем. Захваљујемо се и Центру за културу и директору господину Миленку Мићановићу, Фирми Фидија и господину Јоку Благојевићу, ЕПЦГ и Синдикату ХЕ Пива господину Милутину Ђукановићу и господину Анђелку Радовићу и свима осталима који су нам помогли да овај турнир већ 14. година чува успомену на Бранка Бана Благојевића, и да по квалитету и по свему буде битан дио спортских дешавања у Плужинама и да достојно репрезентује наш град широм Црне Горе - генерација '89.

У име организатора, посјетиоце и учеснике турнира поздравио је Бојан Кнежевић, који је захвалио свима који су помогли да се ова манифестација одржи.

Најбољи играч Матија Вујовић (Плужине)

Капитен другопласиране екипе Бранимир Кандић

Заједничка фотографија финалиста

Милош Кецојевић

Рођен је 13. октобра 1979. године у Никшићу, гдје је завршио основну и средњу школу. Студирао је Историју и географију на Филозофском факултету у Никшићу. Пише и објављује поезију (епску, лирску, дјечју, родољубиву, завичајну, социјалну, сатиричну поезију, поеме и друге жанрове).

Такође пише и објављује и прозу. Одређене епске пјесме су већ снимљене и изводе се на различитим етно фестивалима у земљи и иностранству. Такође, знатан број епских пјесама које је написао снимљен је у електронском облику и изводи се на фестивалима и етно вечерима приликом националних традиционалних вечери.

Књигу епско-лирске поезије и прозе "Патриотски поименик Пиве", објавио је 2016. године у издању Књижевне заједнице Владимир Мијушковић из Никшића.

Књигу дјечје поезије „Дјецџи љубав треба“ објавио 2022. године у истом издању, а преведена је на четири језика (енглески, руски, албански и ромски) и користи се за афирмацију стваралаштва дјеце из области културе маргинализованих група становништва.

Књигу прозе "Причај ђеде", објавио 2018. године у истом издању. За укупност дјела и умјетничко виђење завичаја добио престижну награду "ЗАЛОГА". Такође, 2019. године у организацији Београдског центра за културу пјесма "Коњаник" освојила је прву награду у великој конкуренцији међу четрдесет европских пјесника и стваралаца.

У припреми су збирке лирске и епске поезије, као и роман.

Редовни је члан Књижевне заједнице "Владимир Мијушковић" из Никшића. Тренутно обавља посао директора за издавачку дјелатност организације.

Такође је члан Удружења књижевника Црне Горе.

Учесник бројних манифестација и књижевних сусрета на локалном, републичком и међународном нивоу. Дјела која је стварао до сада превођена су на више језика: енглески, француски, руски, арапски, ромски и албански језик.

Живи и ствара у Никшићу.

КРВАВА ПИВСКА ДОЛА...

Јун мјесец, седми по реду
година тешка. Четрдесет и трећа.

Чекају таоци, свезани у реду.
Црна се над њима надвила срећа.

Људи, жене и невина дјеца!
Заћутала гора и птица пој.
Жалосно небо као да јеца!
Пред њима је фашиста строј.

У три долине свезани жицом,
дјеца и мајке, посебно људи.
Смрти су окрутної окренути лицем!
Мајке дјецу привиле на груди.

Док људи гордо смрти се смију
а жене малишане свијају своје.
Уплашени, јадни за мајке се крију,
док најмлађи последњи пут доје.

Просу се рафал, покоси масу...
Грче се лица од великог бола.
Док врело олово фашиста сасу!
Памти Пива крвава Дола...

Пет стотина двадесет и двоје
и стотину девет невиних чеда.
Крваве бројке и данас стоје.
А Господ са неба жртву је гледа'!

На Обретење Јованове свете главе,
на небо се Пива тада воздиже.
Из мора крви кроз облаке плаве,
у Рајске вртове Богу стиже.

ВУКОДОЛА

Вукодола су вучије мјесто!
Долови само за горског цара,
гдје чопори вукова бораве често
и гдје легло се вучади ствара.

Гдје урлик вука из вражије врлети
пролама прохладну планинску чуку.
Док вијање у етар ноћни лети,
глас иде, од вука ка вуку!

Вукодола су царски пријесто!
Вукодола су метериз, шанац!
То је неосвојиво мјесто!
Вукодола су горски кланац!!!

Вукодола су више од долова!
Скрајнута од свега и туђих очи,
скривена од пушчаног олова

Ту може вук само да крочи
ил вучица коју дозове вијање.
Да се мазно уз вука привуче.
Да осјети дах и његово гријање.
Да му окоти наследника-малено вуче!

Да створе чопор и вуч'је сјеме!
У ова брда, камена и гола
за неко боље покољење.
Баш ту у Вукодола!

ВИДОЈЕ ЖАРКОВИЋ, СТАЗАМА СЛОБОДЕ 1941-1945 (7)

Видоје Жарковић (1927 – 2000.) као петнаестогодишњак прикључио се партизанима и равноправно са осталим борцима учествовао у бројним биткама широм Југославије.

Након Другог свјетског рата био је на разним војним дужностима у Југословенској морнарици до 1965. године. Образовао се на Војној поморској академији и Високој школи политичких наука. Обављао је низ најважнијих партијских и државничких функција у Црној Гори и Југославији (предсједник Извршног вијећа Републике Црне Горе 1967-1969, предсједник Народне скупштине Црне Горе 1969-1974, члан предсједништва СФРЈ, предсједник ЦК СК ЦГ...)

У књизи „Стазама слободе“ (Побједа/Историјски институт Црне Горе – 2005) објављена су његова детаљна сјећања о Другом свјетском рату и бројним биткама у којима је Жарковић учествовао. У неколико наставака објавићемо нека поглавља из тог изузетног дјела.

Пао сам у кому због тифуса и ракије

Почетком августа 1942. у болници на брду Бишини налазило се више наших тешких рањеника. Нијемци из Вражије дивизије – која је тих дана примјењивала нашу партизанску тактику изненадних напада из позадине – послали једну своју јединицу да се неопажено убади у позадину и униште нашу болницу на Бишини. И једног дана у саму зору опколили су наше непомичне рањенике. Обезбјеђења болнице било је мало. Јуначки се борило и успјело да извуче неколико рањеника. Али, остао је један број непомичних другова, а међу њима и Пуцо. Увидјевши каква је ситуација, одшарафио је бомбу и чекао да му се примакну непријатељски војници, а онда је одјекнула Пуцова „крагујевка“. Ни тешко рањен и непомичан Пуцо није пао жив у руке непријатељу, већ се и са носила добро замијенио!

Нажалост, нијесам дуго остао на дужности курира штаба 4. црногорске пролетерске бригаде – нешто мало више од мјесец дана – зато што сам се у другој половини септембра 1942. у Мркоњићграду, гдје се налазио тих дана штаб бригаде, разболио од трбушног тифуса.

По доласку ударне групе пролетерских бригада у Босанску Крајину, доста њених бораца се разболе-

ло од трбушног тифуса. Исцрпљени од вишемјесечне глади у Црној Гори и од дугог и напорног марша, многи од њих нијесу преживјели ту тешку болест.

Када сам се и ја, 24. септембра у Мркоњићграду, разболио од те опаке болести, моји друго су ме са тугом отписали; вјеровали су да, онако слабашан, немам скоро никакве шансе да преживим. Уз то, нажалост, није постојала могућност да болујем лежећи у постељи. Управо тих дана је отпочела заједничка операција Нијемаца, Италијана, усташа и четника на нашу слободну територију. Њемачке јединице су већ крајем септембра зазеле Кључ и Ситницу и продирале ка Мркоњићграду. Нијемци су, заједно са усташама, надирали и у правцу Јајца и Јања, Италијани, заједно са четницима, прешли су у напад из долине Неретве према Прозору, Шћиту и Шујици. Непријатељ је, после жестоких борби са нашим јединицама, продро у Јајце, Мркоњићград и Шипово. Тежиште борби је пренијето у долину ријеке Јања и Пливе.

У таквој ситуацији болница у којој сам се налазио – а то је била болница неких крајишких јединица – морала је на брзину да се евакуише из Мркоњића негдје у планинске

Партизани у Босанској крајини 1942. године

предјеле у правцу Гламоча и у сам градић Гламоч. У Гламочу смо се задржали неколико дана. Али, убрзо смо и одатле морали да се селимо, јер је и Гламоч био угрожен. Наиме, средином октобра су Италијани и четници из Сиња и Аржаног кренули у напад у правцу Ливна, а усташе и домобрани из Купреса, Шујица и Дувна у правцу Ливна и Гламоча. Нијемци су притискали доли-

ном ријеке Јања. Због тога је наша болница морала да се евакуише из Гламоча, опет у планинске предјеле у правцу Оштреља, Млиништа и Босанског Петровца.

Према томе, првих четрдесет дана боловања те тешке болести провео сам скоро у сталном сељакању и бјежању наше болнице испред непријатељских снага које су са свих страна надирале.

Гдје је било услова за то вукли су нас на волујским колима. А када то на планинским стазама није било могуће, стављали су нас, иако тешко болесне и са високом температуром од око 40 степени, на коње. Разумије се, нијесмо могли да се одржавамо на седлу или на самару, па нас је придржавао и са једне и са друге стране по један драви друг – најчешће омладинац или омладин-

ка из села кроз која смо пролазили. Морали су тако да нас евакуишу јер није било довољно људи да нас носе на носилима. Ноћивали смо, најчешће, у планинским колибама – јер су избјегавали да нас тифусне болеснике смјештају у насељена мјеста, да се не би ширила зараза.

Било је веома мало медицинског особља – чини ми се да је био само један љекар. Сјећам га се: био је млад, неуморан и очајан што му сваки час по неко умире, а он не може да му помогне! Није имао скоро никаквих љекова. Имена му се, нажалост, не сјећам.

Због непријатељске офанзиве и све жешћих борби, у нашу „путујућу“ болницу почели су у све већем броју да пристижу и рањеници. То је нашег доктора доводилоу немогућу ситуацију; није знао како да спријечи да тифусари не заразе рањенике кад су се често у тим гужвама на стазама мијешали. И како да помогне и једнима и другима кад је за помоћ било прије свега неопходно мирно лежање у постељи а не ломатање по планинским стазама. И кад су били потребни лијекови којих он није имао!

Изгледа да сам му ја био најмлађи пацијент и уз то скоро једини Црногорац. То сам закључио по његовој посебној бризи за мене. Користио је сваку прилику да дође до мене, да ме, брижно и тужно погледа, да ме помилује. Једном приликом сам примијети и сузе у његовим очима.

Једне вечери – управо у вријеме када је моја болест била на врхунцу, када сам се налазио у тзв. тифусној кризи у којој су болесници најчешће умирали – донијели су нас пред школу у неком од тих планинских села. Рањенике су набили као конзерве у малу учионицу, а нас тифусаре су оставили напољу. Било је хладно у тој октобарској планинској ноћи. Доктор је, ризикујући много да тиме не угрози рањенике, мене смјестио у ходник школе, у коме је скићила мала петролејка.

Трчао је наш несрећни доктор од рањеника до рањеника превијајући им тешке ране и храбрећи их да издрже, и враћао се до тифусара да види је ли још ко умро. Пошто је знао да сам те ноћи и ја у кризи,

Врховни командант Јосип Броз Тито

врло често је навраћао и до мене.

Те вечери је у нашу болницу дошла једна сељанка из оближњег села. Питала је да можда међу рањеницима и болесницима има неки из Црне Горе. И она је била родом отуда. Удала се одмах послје Првог свјетског рата за неког шумског радника из ових крајева и више никада није одлазила у Црну Гору. Довели су је до мене. Када је чула да сам родом и Пиве, заплакала је, јер је и она била отуда. „Шта ћеш, рано моја, да ти донесем; хоћеш ли млијека хљеба и меда?“ Ја сам одбио. А када ме запитала: „Хоћеш ли можда мало ракије“, потврдно сам климнуо главом. Убрзо се вратила са флашом ракије, коју сам ја горећи до температуре грчевито почео да сасипам у грло.

Сјећам се да је баш у том тренутку наишао доктор и запитао сељанку ко ми је дао воде да пијем. Она му је одговорила да то није вода већ ракија. Не сјећам се шта је даље било – пао сам у кому што од високе температуре, што од ракије.

Када сам дошао свијести, поред мене је клечао доктор, јер сам лежао на поду. Био је скинуо све са мене, завио ме у неки чаршав и

масирао. Сељанка је стајала поред њега и плакала, а докор јој је говорио: „Ако умре, ја ћу те својом руком стријељати. Како си смјела да му дајеш ракију?“ Она је кроз сузе одговарала да је хтјела да ми помогне, а не да ми нашкоди.

Кад је доктор видио да сам дошао свијести радосно је завикао „Задавићу те за ту твоју жгољаву шијицу! Како си смио да тражиш ракију? Зар нам није и превише смрти ових дана?“ Измјерио ми је температуру, и на његово и моје изненађење, она је била пала са 40 на 37,5 степени. Од те ноћи мени је кренуло набоље.

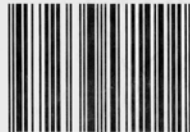
Убрзо смо се евакуисали у село Дриниће, а потом у село Смољани код Босанског Петровца.

Никада нећу заборавити доброту народа овог дијела Босанске Крајине испољену кроз братску бригу о нама болесницима од опаке заразне болести. Омладинци су се добровољно јављали да нас носе, возе на волујским колима, или придржавају на коњима, приликом нашег пентрања по врлетним планинским стазама са температуром од 40 степени, нијесу се плашили да ће се и сами заразити од нас.

(Наставиће се)

ISSN 2536-5711

9 772536 571002 >

e-mail: rijec.pive@gmail.com